

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Londynie

Informator Egzaminacyjny

Ambasada RP w Londynie

Opracowano: Czerwiec 2024

INFORMATOR

Państwowy egzamin z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE w Wielkiej Brytanii

General Certificate of Secondary Education¹

Egzaminy GCSE z języka polskiego jako obcego w Wielkiej Brytanii zazwyczaj zdawane są przez osoby w wieku od 14 do 16 lat.

Egzamin GCSE z języka polskiego jest jednym z egzaminów *General Certificate of Secondary Education (GCSE)*, które są głównymi kwalifikacjami zdawanymi przez młodzież szkół ponadpodstawowych w Anglii, Walii i Irlandii Północnej.

GCSE z języka polskiego obejmuje różne aspekty języka polskiego, włączając w to umiejętności: mówienia, słuchania, czytania i pisania. Osoby przygotowujące się do egzaminów z języka polskiego analizują tematy związane m.in. z codziennym życiem, edukacją, aktywnościami rekreacyjnymi, podróżami, a także kulturą oraz tradycjami.

Program przygotowań do egzaminu GCSE z języka polskiego zakłada również pogłębienie zrozumienia polskiej gramatyki, słownictwa i wymowy.

Oprac. Maksi Anna Kozińska

Londyn, 2024 r.

---

¹ Dosłowne tłumaczenie anglojęzycznego wyrażenia *General Certificate of Secondary Education* to *Powszechne Świadectwo Edukacji Średniej*.

Spis treści	2
Spis tabel i rysunków.....	2
1. Uproszczony przegląd etapów edukacyjnych w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej	5
1.1. Anglia i Walia.....	5
1.2. Irlandia Północna	6
1.3. Szkocja.....	7
1.3.1. Egzamin z języka polskiego w szkockim systemie edukacji.....	8
2. Egzamin GCSE	8
2.1. Przedmioty obowiązkowe na poziomie GCSE.....	9
2.2. Gdzie można zdawać egzamin na poziomie GCSE?	10
2.3. Gdzie można zdawać egzamin na poziomie GCSE z języka polskiego?	10
2.4. Gdzie i do kogo należy zgłosić dziecko na egzamin GCSE z języka polskiego?	10
2.5. Kiedy zgłosić chęć zdawania egzaminu?.....	11
2.6. Kto może podejść do egzaminu GCSE z języka polskiego?	11
2.7. Co zrobić w przypadku odmowy zorganizowania egzaminu?	12
2.8. Gdzie można się zapisać na kurs języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE?.....	14
2.9. Ile lat powinien trwać kurs przygotowawczy do GCSE?	15
2.10. Ile godzin powinien trwać kurs przygotowawczy do GCSE?.....	15
2.11. Kiedy odbywają się egzamin z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE?	15
2.12. Czy muszę zapisać dziecko na kurs przygotowawczy do GCSE?	15
2.13. Czy egzamin z języka polskiego na poziomie GCSE są odpłatne?	16
2.14. Czym obowiązkiem jest znalezienie osoby przeprowadzającej egzamin ustny?	16
2.15. Czy osobą egzaminującą może być osoba spokrewniona z osobą zdającą egzamin ustny? ..	16
3. Czy egzamin GCSE z języka polskiego są popularne?.....	17
4. Podstawa programowa – GCSE Polish 8688	17
4.1. Treści nauczania.....	18
4.1.1. Kręgi tematyczne	18
4.1.2. Słownictwo.....	19
4.1.3. Gramatyka	19
4.2. Poziomy zdawania egzaminów.....	19
5. Struktura egzaminacyjna	21
5.1. Struktura egzaminów – poziom podstawowy – GCSE Polish 8688/F.....	21

5.1.1.	Słuchanie – 8688/LF.....	21
5.1.2.	Mówienie – 8688/SF.....	22
5.1.3.	Czytanie – 8688/RF.....	23
5.1.4.	Pisanie – 8688/WF.....	23
5.2.	Struktura egzaminów – poziom rozszerzony – GCSE Polish 8688/H.....	25
5.2.1.	Słuchanie – 8688/LH.....	25
5.2.2.	Mówienie – 8688/SH.....	25
5.2.3.	Czytanie – 8688/RH.....	27
5.2.4.	Pisanie – 8688/WH.....	27
5.3.	Cele oceniania.....	29
5.3.1.	Ocenianie.....	29
5.3.2.	Ile punktów należy uzyskać na najwyższą ocenę?.....	30
5.3.3.	Dotychczasowe wyniki egzaminów GCSE.....	31
5.3.4.	Gdzie i kiedy można odebrać wyniki egzaminów?.....	31
6.	Korzyści płynące ze zdawania GCSE z języka polskiego.....	32
7.	Informacje końcowe.....	33

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Rys 1. Liczba osób podchodzących do egzaminu GCSE z języka polskiego.	17
Tabela 1. Obowiązujące tematy na egzaminie GCSE z języka polskiego; polskojęzyczne opracowanie oparte na podstawie programowej GCSE Polish 8688.	18
Tabela 2. Format egzaminu ustnego z języka polskiego na poziomie GCSE – Foundation Tier	22
Tabela 3. Format egzaminu ustnego na poziomie GCSE z języka polskiego – Higher Tier.....	26
Tabela 4. Cele oceniania wyszczególnione w podstawie programowej z języka polskiego na poziomie GCSE 8688.	29
Tabela 5. Proponowane uproszczone objaśnienie skali ocen na poziomie GCSE.....	30
Tabela 6. Tabela przedstawia liczbę punktów, którą należało zdobyć na najwyższą ocenę na każdym z poziomów (ocena 5 dla podstawy i ocena 9 dla rozszerzenia) podczas trzech wybranych serii egzaminacyjnych: z 2019, 2022 oraz 2023 roku.....	31

1. Uproszczony przegląd etapów edukacyjnych w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

Wielka Brytania nie ma jednolitego systemu edukacji. Każda jednostka terytorialna – Anglia, Walia, Szkocja i Irlandia Północna – posiada własne systemy edukacyjne oraz unikalne ramy kwalifikacji. Chociaż systemy edukacyjne Anglii, Walii i Irlandii Północnej są do siebie stosunkowo podobne, system szkocki różni się od nich w kilku istotnych aspektach dlatego w niniejszym *Informatorze* przeznaczono osobną sekcję dla szkockiego systemu edukacyjnego oraz tamtejszej sytuacji egzaminacyjnej (zob. 1.3. Szkocja).

Aby sprawdzić zbiorczy przekrój systemów edukacji na Wyspach, należy zobaczyć wykres sporządzony przez *Ecctis* pod zakładką *Ścieżki edukacyjne* (ang. *Educational pathways*).

Brytyjskie egzaminy na poziomie GCSE w Wielkiej Brytanii (tj. w Anglii, Walii i Irlandii Północnej) są zdawane zazwyczaj pod koniec obowiązkowej nauki szkolnej, czyli około 16. roku życia.

1.1. Anglia i Walia

System edukacji podzielony jest na pięć głównych etapów², a każdy etap nosi nazwę „key stage”:

- ETAP I – KEY STAGE 1 – (Y1³-Y2) – dla dzieci między 5. a 7. rokiem życia (obejmujący klasę pierwszą oraz drugą szkoły podstawowej);
- ETAP II – KEY STAGE 2 – (Y3-Y6) – dla dzieci między 7. a 11. rokiem życia (obejmujący klasy od trzeciej do szóstej szkoły podstawowej);
- ETAP III – KEY STAGE 3 – (Y7-Y9) – dla młodzieży między 11. a 14. rokiem życia (obejmujący klasy od siódmej do dziewiątej szkoły ponadpodstawowej);

² Przed szkołą podstawową jest jeszcze etap przedszkolny, tzw. *Early Years Foundation Stage* (w skrócie *EYFS*) dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat. W opisach systemów edukacji etapy przedszkolne zostały pominięte dla uproszczenia.

³ „Y” jest pierwszą literą anglojęzycznego wyrazu *Year*.

- ETAP IV – KEY STAGE 4 – (Y10-Y11) – dla młodzieży między 14. a 16. rokiem życia (obejmujący klasę dziesiątą oraz jedenastą szkoły ponadpodstawowej) – to czas, gdy większość młodzieży podchodzi do egzaminów na poziomie GCSE;
- ETAP V – KEY STAGE 5 – dla młodzieży między 16. a 18. rokiem życia – w tym czasie część osób pozostających w systemie edukacji brytyjskiej szykuje się do matur, czyli egzaminów na poziomie A-level.

Instytucją odpowiedzialną za przypisywanie kwalifikacji do odpowiednich poziomów w Anglii jest Ofqual.

Instytucją odpowiedzialną za przypisywanie kwalifikacji do odpowiednich poziomów w Walii jest Qualifications Wales.

1.2. Irlandia Północna

- ETAP WSTĘPNY – FOUNDATION STAGE – (Y1-Y2) – dla dzieci między 4. a 6. rokiem życia (obejmujący klasę pierwszą oraz drugą szkoły podstawowej);
- ETAP I – KEY STAGE 1 – (Y3-Y4) – dla dzieci między 6. a 8. rokiem życia (obejmujący klasę trzecią oraz czwartą szkoły podstawowej);
- ETAP II – KEY STAGE 2 – (Y5-Y7) – dla dzieci między 8. a 11. rokiem życia (obejmujący klasy od piątej do siódmej szkoły podstawowej);
- ETAP III – KEY STAGE 3 – (Y8-Y10) – dla młodzieży między 11. a 14. rokiem życia (obejmujący klasy od ósmej do dziesiątej szkoły ponadpodstawowej);
- ETAP IV – KEY STAGE 4 – (Y11-Y12) – dla młodzieży między 14. a 16. rokiem życia (obejmujący klasę jedenastą oraz dwunastą szkoły ponadpodstawowej) – to czas, gdy większość młodzieży podchodzi do egzaminów na poziomie GCSE;
- ETAP V – POST-16 – dla młodzieży po 16. roku życia – w tym czasie część osób pozostających w systemie edukacji brytyjskiej szykuje się do matur, czyli egzaminów na poziomie A-level.

Instytucją odpowiedzialną za przypisywanie kwalifikacji do odpowiednich poziomów w Irlandii Północnej jest Council for the Curriculum, Examinations and Assessment.

1.3. Szkocja

System edukacji w Szkocji różni się od systemu w Anglii i Walii oraz Irlandii Północnej i jest odrębny i niezależny. Ustawa z 1998 roku dała bowiem szkockiemu Parlamentowi pełną kontrolę nad szkolnictwem (dewolucja).

Poniżej znajduje się uproszczony przegląd szkockiej edukacji prowadzącej do poziomu GCSE⁴.

- ETAP WSTĘPNY – EARLY LEVEL CHILDCARE – (ELC-P1⁵) – dla dzieci między 3. a 5. rokiem życia (obejmujący nauczanie przedszkolne oraz pierwszą klasę szkoły podstawowej);
- ETAP I – FIRST LEVEL – (P2-P4) – dla dzieci między 5. a 8. rokiem życia (obejmujący klasy od drugiej do czwartej szkoły podstawowej);
- ETAP II – SECOND LEVEL – (P5-P7) – dla dzieci między 9. a 12. rokiem życia (obejmujący klasy od piątej do siódmej szkoły podstawowej);
- ETAP III – THIRD LEVEL – (S1-S3) – dla młodzieży między 12. a 15. rokiem życia (obejmujący klasy od pierwszej do trzeciej szkoły ponadpodstawowej);
- ETAP IV – SENIOR PHRASE – (S4-S6) – dla młodzieży między 15. a 18. rokiem życia (obejmujący klasy od czwartej do szóstej szkoły ponadpodstawowej); W tym okresie młodzież przygotowuje się do egzaminów na poziomie *National 4/5*, *Higher* oraz *Advanced Higher*⁶.

Instytucją odpowiedzialną za przypisywanie kwalifikacji do odpowiednich poziomów w Szkocji jest *Scottish Qualification Authority*.

---

⁴ Więcej o szkockim systemie edukacji można przeczytać [tutaj](#).

⁵ ELC to skrót od *Early Level Childcare*, natomiast litera P oznacza szkołę podstawową – ang. *primary*, a litera S oznacza szkołę ponadpodstawową, czyli ang. *secondary*.

⁶ Więcej o szkockich egzaminach można przeczytać [tutaj](#).

1.3.1. Egzamin z języka polskiego w szkockim systemie edukacji

W Szkocji nie ma bezpośredniego odpowiednika egzaminu z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE. Uczniowie szkockich szkół mogą jednak między klasami S3 a S6 przystępować do egzaminu *The Modern Languages for Life and Work Award* na poziomie SCQF 4, aby uzyskać kwalifikację potwierdzającą znajomość języka polskiego. Ta kwalifikacja plasuje się niżej niż GCSE pod względem poziomu wymagań egzaminacyjnych oraz uzyskanych uprawnień.

Dlatego część młodzieży uczęszczającej do polskich szkół sobotnich w Szkocji decyduje się na przystąpienie do egzaminów GCSE z języka polskiego oferowanych przez angielską komisję egzaminacyjną AQA (zob. 2.1). Przygotowania do tych egzaminów często rozpoczynają się już w ostatnich klasach szkoły podstawowej, a do samych egzaminów uczniowie najczęściej podchodzą między klasami S1 a S6.

Aktualnie trwają intensywne prace nad kwestiami dotyczącymi centrów egzaminacyjnych, w których można zdawać egzaminy z języka polskiego na poziomie GCSE. Środowiska edukacyjne Polonii szkockiej aktywnie działają na rzecz zwiększenia dostępności tych egzaminów dla osób uczących się języka polskiego. Celem tych działań jest umożliwienie większej liczbie osób przystąpienia do egzaminów i uzyskania kwalifikacji w języku polskim.

2. Egzamin GCSE

Kwalifikacje GCSE składają się na zestaw egzaminów, które zazwyczaj zdawane są przez osoby uczęszczające do szkół średnich w Anglii, Walii i Irlandii Północnej w wieku około 16 lat (zob.1.3.1). Obejmują one szeroki zakres przedmiotów, zarówno obowiązkowych (zob. 2.1), jak i opcjonalnych.

W Anglii osoby zdające otrzymują oceny wyrażone cyframi od 9 do 1 z każdego zdawanego przedmiotu (gdzie cyfra 9 odnosi się do najwyższej oceny, a cyfra 1 do najniższej).

W Walii oraz Irlandii Północnej osoby zdające otrzymują oceny wyrażone literami od A* do G z każdego zdawanego przedmiotu (gdzie litera A* odnosi się do najwyższej oceny, a litera G do najniższej). Wyniki z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE są wyrażane cyframi niezależnie od kraju zdawania egzaminu (więcej na temat ocen zob. 5.3.1).

2.1. Przedmioty obowiązkowe na poziomie GCSE

Przedmiotami obowiązkowymi na egzaminie GCSE w Anglii są język angielski oraz matematyka⁷. Niemniej wiele szkół ponadpodstawowych w Anglii, w ramach rekomendacji tutejszego Ministerstwa ds. Edukacji, wymaga podejścia do pięciu przedmiotów na poziomie GCSE w ramach programu *English Baccalaureate (EBacc)*.

Warunkiem uzyskania *EBacc* jest zdanie egzaminów GCSE z poniższych wymaganych przedmiotów:

- język angielski i literatura angielska,
- matematyka,
- nauki ścisłe⁸,
- geografia lub historia,
- język obcy (każdy, również język polski).

Egzaminy GCSE oferowane są przez wiele komisji egzaminacyjnych (ang. *exam board*), takich jak Pearson Edexcel, OCR, WJEC, AQA oraz CCEA w Irlandii Północnej.

Język polski na poziomach GCSE oraz A-level oferowany jest wyłącznie przez komisję egzaminacyjną o nazwie AQA.

---

⁷ W Walii należy jeszcze podejść do egzaminu z nauk ścisłych oraz języka walijskiego.

⁸ Pod hasłem „nauki ścisłe” znajdują się dwa lub trzy przedmioty GCSE, np. biologia, chemia, fizyka itd.

2.2. Gdzie można zdawać egzaminy na poziomie GCSE?

Egzaminy GCSE można zdawać w centrach egzaminacyjnych zwanymi też ośrodkami egzaminacyjnymi (ang. *exam centre*). Centra egzaminacyjne są upoważnione do organizowania i przeprowadzania egzaminów państwowych m.in. na poziomach GCSE oraz A-level. Ośrodki egzaminacyjne mogą być zarządzane przez szkoły, placówki edukacyjne, centra szkoleniowe lub inne organizacje⁹, które uzyskały odpowiednie uprawnienia od właściwych organów edukacyjnych/egzaminacyjnych¹⁰.

Główne zadania brytyjskich centrów egzaminacyjnych obejmują m.in.:

- organizację egzaminów,
- rejestrację kandydatów/kandydatek na egzaminy,
- zapewnienie zgodności z procedurami i zasadami egzaminacyjnymi,
- przekazywanie wyników osobom zdającym egzaminy,
- zapewnienie wiarygodności i uczciwości procesu egzaminacyjnego.

2.3. Gdzie można zdawać egzaminy na poziomie GCSE z języka polskiego?

Język polski można zdawać w akredytowanym centrum/ośrodku egzaminacyjnym oferującym egzaminy przygotowywane przez komisję egzaminacyjną AQA. W większości przypadków jest nim brytyjska szkoła wiodąca dziecka. Lista akredytowanych ośrodków egzaminacyjnych dla AQA znajduje się [tutaj](#).¹¹

2.4. Gdzie i do kogo należy zgłosić dziecko na egzamin GCSE z języka polskiego?

Aby zapisać się na egzamin, należy zwrócić się z taką prośbą do osoby koordynującej nauczanie języków obcych (ang. *Head of MFL*) lub osoby odpowiedzialnej za koordynowanie egzaminów (ang. *Exam Officer / Exam Coordinator*) w szkole ponadpodstawowej dziecka.

⁹ Przykładem ośrodka egzaminacyjnego niebędącego szkołą jest [Centrum Egzaminacyjne Polskiej Macierzy Szkolnej w Londynie](#).

^{10, 11} Aktualnie trwają intensywne prace nad otwarciem ośrodka egzaminacyjnego w Szkocji.

2.5. Kiedy zgłosić chęć zdawania egzaminu?

Chęć zapisania dziecka na egzamin należy zgłosić jak najwcześniej. Warto zapytać osoby reprezentujące placówki nauczania ponadpodstawowego podczas dni otwartych (ang. *open days*) o możliwość zdawania w danej szkole egzaminu GCSE z języka polskiego, zanim jeszcze wybiorą Państwo szkołę ponadpodstawową (ang. *secondary school*). Dobrą praktyką jest powiadomienie szkoły o pobieraniu przez dziecko nauki języka polskiego już w okresie przejściowym między szkołą podstawową a szkołą ponadpodstawową (ang. *transition period*).

Komisja egzaminacyjna AQA oferuje centrom egzaminacyjnym zapisy na egzaminy w terminie podstawowym (zazwyczaj jest to połowa lutego dla egzaminów w sesji letniej; zob. 2.11). Zgłoszenie po tym terminie (ang. *late entry*) może jeszcze zostać przyjęte przez centra egzaminacyjne, niemniej łączy się to z podwyższoną opłatą wpisową za egzaminy (zazwyczaj w ramach bardzo późnego zapisu w kwietniu). Więcej informacji o datach przyjmowania przez AQA zapisów od ośrodków egzaminacyjnych znajduje się [tutaj](#).

Należy pamiętać, że terminy rejestracji na egzaminy GCSE z języka polskiego mogą się różnić w zależności od ośrodka egzaminacyjnego ze względu na ich wewnętrzne regulacje. Zaleca się zgłosić chęć zdawania egzaminów GCSE z języka polskiego najpóźniej już na początku roku szkolnego, w którym chcemy, aby dziecko zdawało egzaminy, a następnie na początku stycznia dopilnować zapisu dziecka. Najlepiej skontaktować się z odpowiednim ośrodkiem egzaminacyjnym, aby uzyskać dokładne informacje na ten temat.

2.6. Kto może podejść do egzaminu GCSE z języka polskiego?

Zasadniczo, z perspektywy organów regulujących państwowe egzaminy w Wielkiej Brytanii, do egzaminu GCSE z języka polskiego może podejść każda osoba mieszkająca w Wielkiej Brytanii bez ograniczenia wiekowego, najczęściej w klasie dziesiątej oraz

jedenastej (Y10¹² lub Y11). W przypadku języków zdarza się, że młodzież decyduje się na podejście do egzaminów w klasach młodszych. Niemniej jednak wiele ośrodków uprawnionych do przeprowadzania egzaminów zastrzega sobie prawo do przyjmowania dzieci tylko od klasy dziesiątej (Y10). Nie jest to natomiast wymóg organów regulujących egzaminy, a wewnętrzne ustalenia niektórych ośrodków egzaminacyjnych. Zaleca się, aby skontaktować się z odpowiednim ośrodkiem egzaminacyjnym w celu uzyskania dokładnych informacji na ten temat.

2.7. Co zrobić w przypadku odmowy zorganizowania egzaminu?

W zdecydowanej większości przypadków centra egzaminacyjne decydują się na zapisanie dziecka na egzaminy z języka polskiego. Jeśli jednak ośrodek egzaminacyjny udzieli decyzji odmownej, należy dowiedzieć się, jaki jest powód odmowy.

Najczęstszymi powodami odmów są:

- a. brak funduszy na organizację egzaminu,
- b. nieznamość wymagań podstawy programowej, trudność w znalezieniu odpowiednio wykwalifikowanej osoby upoważnionej do przeprowadzenia egzaminu ustnego,
- c. braki kadrowe, tj. polskojęzycznej kadry pedagogicznej umożliwiającej wsparcie osobie podchodzącej do egzaminu,
- d. brak kursu przygotowującego do egzaminów GCSE z języka polskiego w danej szkole,
- e. zbyt późna informacja o chęci zdawania egzaminu, uniemożliwiająca odpowiednie przygotowanie egzaminów,
- f. wiek dziecka; niektóre centra zastrzegają sobie, że nie zapisują dzieci przed klasą dziesiątą (Y10),
- g. obawa przed brakiem przygotowania, a co za tym idzie niskim wynikiem egzaminu osoby zdającej.

---

¹² Skrót Y10 oznacza Year 10, czyli klasę dziesiątą. Analogicznie Y11 oznacza klasę jedenastą. Dla Szkocji P1 oznacza klasę pierwszą szkoły podstawowej, a S1 oznacza klasę pierwszą szkoły ponadpodstawowej.

Po uzyskaniu powodu odmowy należy szukać rozwiązania trudności lub w przypadku braku porozumienia poszukać innego centrum egzaminacyjnego z listy akredytowanych centrów egzaminacyjnych.

Możliwe rozwiązania trudności zgłoszonych przez centrum egzaminacyjne:

- a. Niektóre osoby zapisujące dziecko na egzamin oferują znalezienie innego źródła finansowania, np. opłacenie organizacji egzaminu z prywatnych funduszy. W skład kosztów mogą wchodzić: (I) opłata administracyjna (ang. *entry fee*), (II) zatrudnienie osoby przeprowadzającej egzamin ustny, (III) zatrudnienie osoby nadzorującej przebieg egzaminu (ang. *invigilator*), (IV) wynajęcie pomieszczeń, w których odbywa się egzamin. W londyńskich szkołach, które jednocześnie są centrami egzaminacyjnymi, koszt zorganizowania egzaminów waha się średnio od 58.60 GBP do 150 GBP. Jeżeli centrum egzaminacyjne nie jest jednocześnie szkołą, koszty organizacji egzaminu wzrastają. Opłata administracyjna¹³ jest opłatą wymaganą przez AQA. W 2024 r. opłata administracyjna za zapis na język polski w terminie, zarówno na poziomie podstawowym jaki i rozszerzonym, wynosiła 58.60 GBP¹⁴. Po przekroczeniu terminu zapisów (ang. *late entry*) dodatkowa opłata wynosi 100% bazowej opłaty za zgłoszenie i jest doliczana do opłaty za zapisanie dziecka. Po znaczącym przekroczeniu terminu zapisów (ang. *very late entry*) dodatkowa opłata wynosi 150% bazowej opłaty za zgłoszenie i jest doliczana do opłaty za zapisanie dziecka.
- b. Niektóre osoby zapisujące dziecko na egzamin posyłają dzieci na zajęcia języka polskiego w jednej z lokalnych polskich szkół sobotnich w Wielkiej Brytanii lub na prywatne zajęcia języka polskiego i oferują kontakt z osobami wykwalifikowanymi, które mogą odpowiedzieć na pytania merytoryczne osoby prowadzącej centrum egzaminacyjne.

---

¹³ Wysokość wpisowego na egzamin można corocznie sprawdzać na stornie AQA: <https://www.aqa.org.uk/exams-administration/entries/entry-fees> [dostęp: 10 maja 2024].

¹⁴ Źródło: <https://filestore.aqa.org.uk/admin/library/AQA-ENTRY-FEES-SUMMER2024.PDF> [dostęp: 10 maja 2024].

- c. Można zasugerować zatrudnienie zewnętrznej osoby przygotowującej do egzaminu GCSE z języka polskiego na kilka sesji w ramach wsparcia przygotowań dziecka lub poprosić o pomoc lokalną szkołę polonijną.
- d. Można zapisać dziecko na kurs przygotowawczy do egzaminu (w polskiej szkole/prywatnie) i informować szkołę angielską o postępach dziecka oraz przewidywanej ocenie (ang. *predicted grade*). Można także poprosić instytucję edukacyjną, która organizuje kurs o wydanie zaświadczenia potwierdzającego regularne uczęszczanie na zajęcia.
- e. Należy zgłaszać chęć zdawania egzaminu z języka polskiego jak najszybciej (zob. 2.5).
- f. Można poczekać, aż dziecko osiągnie odpowiedni wiek lub poszukać innego centrum egzaminacyjnego, które przyjmuje młodsze dzieci.
- g. W powyższym przypadku wskazane jest przeprowadzenie egzaminu próbnego z języka polskiego (ang. *mock exam*). Wiele szkół decyduje się na przeprowadzenie egzaminów próbnych i sprawdzenie ich przez osobę nauczającą GCSE z języka polskiego spoza szkoły. Innym rozwiązaniem może być przeprowadzenie testów z dzieckiem w domu i zatrudnienie osoby, która ma odpowiednie kwalifikacje nauczycielskie, aby sprawdziła prace oraz określiła poziom zaawansowania językowego dziecka.

2.8. Gdzie można się zapisać na kurs języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE?

Na kurs języka polskiego na poziomie GCSE można się zapisać w lokalnej polskiej szkole sobotniej (lista polskich szkół sobotnich znajduje się [tutaj](#)) lub można wynająć prywatnego nauczyciela / prywatną nauczycielkę języka polskiego na tymże poziomie. Niektóre angielskie szkoły decydują się na zatrudnienie osoby nauczającej języka polskiego na poziomie GCSE, jeśli chętnych do przystąpienia do egzaminu jest więcej niż kilka osób.

2.9. Ile lat powinien trwać kurs przygotowawczy do GCSE?

AQA rekomenduje, ale nie wymaga, dwuletni kurs przygotowawczy do egzaminu z języka polskiego na poziomie GCSE. Wśród ofert kursów przygotowawczych w polskich szkołach sobotnich znajdują się zarówno te intensywne, trwające rok, jak i dwuletnie – zgodnie z rekomendacją komisji egzaminacyjnej.

2.10. Ile godzin powinien trwać kurs przygotowawczy do GCSE?

AQA rekomenduje, ale nie wymaga, między 120 a 140 godzin nauki pod kierunkiem osoby nauczającej¹⁵.

2.11. Kiedy odbywają się egzaminy z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE?

Egzaminy z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE odbywają się w okresie letnim w czasie tak zwanej sesji letniej (ang. *summer exam series*), czyli każdego roku zazwyczaj między kwietniem a czerwcem¹⁶. Pierwszym egzaminem jest egzamin z mówienia, następnie odbywają się egzaminy z czytania i słuchania (obydwa jednego dnia). Ostatnim egzaminem jest egzamin sprawdzający umiejętność pisania (zob. 5). Daty egzaminów są publikowane corocznie na początku nowego roku szkolnego. Daty egzaminów GCSE organizowanych przez AQA można sprawdzić każdego roku [tutaj](#).

2.12. Czy muszę zapisać dziecko na kurs przygotowawczy do GCSE?

Nie, nie ma takiego wymogu ze strony AQA. Dziecko może samodzielnie przygotowywać się do egzaminu. Niemniej jednak niektóre centra egzaminacyjne wymagają podjęcia się takiego kursu. Samodzielne przygotowywania do egzaminu

¹⁵ Źródło: <https://filestore.aqa.org.uk/resources/languages/AQA-MFL-GCSE-FAQ.PDF> [dostęp: 10 maja 2024].

¹⁶ Egzaminy pisemne odbywają się między majem a czerwcem, a egzamin ustny w ciągu pięciodniowego okna egzaminacyjnego na przełomie kwietnia i maja.

może stanowić wyzwanie dla osoby zdającej, dlatego warto rozważyć zapisanie się na kurs przygotowujący do egzaminu GCSE z języka polskiego.

2.13. Czy egzaminy z języka polskiego na poziomie GCSE są odpłatne?

W wielu przypadkach – tak. Egzaminy z języka polskiego na poziomie GCSE są odpłatne. Opłata za egzamin jest zazwyczaj pobierana od osób zdających przez szkołę lub ośrodek egzaminacyjny, w którym przystępują do egzaminu. Koszt egzaminu może się różnić w zależności od ośrodka egzaminacyjnego. Jest jednak wiele szkół, które pokrywają koszt organizacji egzaminów. Należy skontaktować się z odpowiednim ośrodkiem egzaminacyjnym, aby uzyskać dokładne informacje na temat opłat.

2.14. Czyim obowiązkiem jest znalezienie osoby przeprowadzającej egzamin ustny?

Zarówno znalezieniem, jak i oceną kwalifikacji lub ewentualnym przeszkoleniem osoby przeprowadzającej egzamin powinno się zająć centrum egzaminacyjne. Może jednak ono prosić o pomoc w znalezieniu odpowiedniej osoby w przypadku, gdy sprawia mu to trudność.

2.15. Czy osobą egzaminującą może być osoba spokrewniona z osobą zdającą egzamin ustny?

Zasadniczo nie może. Osoba przeprowadzająca egzamin ustny nie powinna być spokrewniona z osobą zdającą. Jednak w wyjątkowych przypadkach, gdy brakuje odpowiednio wykwalifikowanej osoby do przeprowadzenia egzaminu, centrum egzaminacyjne może zwrócić się o zgodę na udział członka rodziny osoby zdającej jako egzaminatora/egzaminatorki, pod warunkiem, że jest ona zatrudniona w centrum egzaminacyjnym. W takim przypadku należy niezwłocznie zgłosić konflikt interesów na adres email: irregularities@qa.org.uk.

3. Czy egzaminy GCSE z języka polskiego są popularne?

Tak, egzaminy z języka polskiego na poziomie GCSE zyskują na popularności. Oprócz okresu zmian w podstawach programowych (np. w 2018 r.) oraz czasu globalnej pandemii (lata 2020– 2021) liczba osób podchodzących do egzaminu GCSE stale wzrasta. W 2023 r. osiągnęła rekordową na przestrzeni ostatnich 20 lat, czyli od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej, liczbę zdających wynoszącą nieco ponad 7 tysięcy osób.

Rys 1. Liczba osób podchodzących do egzaminu GCSE z języka polskiego

Dwa lata pandemii pokazały niebywałą determinację młodych ludzi, którzy pomimo przeciwności – o podłożu społecznym i systemowym – niestrudzenie starali się o uzyskanie kwalifikacji w swoim języku polskim jako odziedziczonym lub obcym.

4. Podstawa programowa – GCSE Polish 8688

Każda podstawa programowa (ang. *specification*) nosi swój unikalny numer. Numer podstawy programowej z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE obowiązującej od 2017 roku to 8688. Podstawa programowa z języka polskiego podzielona jest na pięć głównych części: (I) wprowadzenie, (II) podstawa programowa w skrócie, (III) treść nauczania, (IV) sposób oceniania oraz (V) ogólne informacje administracyjne. Kurs języka polskiego na poziomie GCSE powinien opierać się na

podstawie programowej o numerze 8688. Link do podstawy programowej *GCSE Polish 8688* znajduje się [tutaj](#).

4.1. Treści nauczania

Podstawa programowa *GCSE 8688* z języka polskiego jako obcego jasno określa treści nauczania skupione na trzech kręgach tematycznych (zob. 4.1.1), umiejętności językowe i kulturowe, wymagania z zakresu gramatyki (zob. 4.1.3), leksyki (zob. 0) a także strategii komunikacyjnych.

4.1.1. Kręgi tematyczne

Podstawa programowa *GCSE 8688* oparta jest na trzech kręgach tematycznych zaprezentowanych w Tabeli 1. Wszystkie trzy kręgi tematyczne testowane są w każdym z czterech arkuszy egzaminacyjnych.

KRĘGI TEMATYCZNE GCSE Z JĘZYKA POLSKIEGO (<i>GCSE POLISH 8688</i>)		
KRĄG TEMATYCZNY I	KRĄG TEMATYCZNY II	KRĄG TEMATYCZNY III
Tożsamość i kultura	Lokalne, krajowe, międzynarodowe oraz światowe obszary zainteresowań	Edukacja i zatrudnienie – obecnie i w przyszłości
1.1. Ja, moja rodzina, znajomi i przyjaciele: • relacje z rodziną, znajomymi i przyjaciółmi; • małżeństwo / partnerstwo.	2.1. Dom, miasto, sąsiedztwo oraz region	3.1. Moja edukacja
1.2. Technologia w życiu codziennym: • media społecznościowe; • mobilne technologie.	2.2. Problemy społeczne: • praca charytatywna / wolontariat; • zdrowy / niezdrowy tryb życia.	3.2. Życie codzienne w szkole / na uczelni
1.3. Spędzanie wolnego czasu: • muzyka; • kino oraz telewizja; • żywność i jedzenie poza domem; • sport.	2.3. Problemy światowe: • środowisko; • bieda / kryzys bezdomności.	3.3. Edukacja po 16. roku życia
1.4. Tradycje oraz święta w Polsce	2.4. Podróże i turystyka	3.4. Prace, wybory zawodowe oraz ambicje

Tabela 1. Obowiązujące tematy na egzaminie *GCSE* z języka polskiego; polskojęzyczne opracowanie oparte na Podstawie programowej *GCSE Polish 8688*. Tłum. Autorka.

4.1.2. Słownictwo

Przygotowując się do egzaminu GCSE z języka polskiego, należy uwzględnić listę obowiązkowego słownictwa testowanego na egzaminie. Ważne jest dokładne zapoznanie się z listą przygotowaną przez AQA, ponieważ zawiera ona słownictwo, które może być rzadziej używane w polskojęzycznych domach. Zarówno aktywna, jak i bierna znajomość słownictwa jest testowana w każdym arkuszu egzaminacyjnym. Może również pojawić się słownictwo, które nie znajduje się na wykazie słownictwa obowiązkowego. Wykaz zawiera wyrażenia w rodzaju męskim, ale osoby zdające muszą nauczyć się także form żeńskich i nijakich, np. jeśli na liście znajduje się przymiotnik „zdrowy”, należy również znać formy „zdrowa” (rodzaj żeński) oraz „zdrowe” (rodzaj nijaki). Lista wymaganego słownictwa na każdym z poziomów egzaminacyjnych (zob. 4.2) znajduje się [tutaj](#).

4.1.3. Gramatyka

Podobnie jak w przypadku słownictwa, komisja egzaminacyjna przygotowała również wymagania egzaminacyjne dotyczące zagadnień gramatycznych. Lista wymaganych treści gramatycznych na każdym z poziomów egzaminacyjnych (zob. 4.2) znajduje się [tutaj](#).

4.2. Poziomy zdawania egzaminów

Egzaminy GCSE z języka polskiego można zdawać na jednym z dwóch poziomów – podstawowym (ang. *foundation tier*) oraz rozszerzonym (ang. *higher tier*). Różnią się one stopniem trudności oraz sposobem oceniania (zob. 5.1). Osoba zdająca musi zdawać wszystkie cztery komponenty egzaminów z języka polskiego na tym samym poziomie, tj. wszystkie na poziomie podstawowym lub wszystkie na poziomie rozszerzonym.

Podczas zapisu dziecka na egzamin ośrodek egzaminacyjny oprócz podstawowych danych osobowych służących do procesów weryfikacyjnych może zapytać również o:

- typ egzaminu – GCSE,
- nazwę komisji egzaminacyjnej – AQA,
- numer podstawy programowej – 8688,
- numer podstawy programowej dla poziomu podstawowego – 8688/F,
- numer podstawy programowej dla poziomu rozszerzonego – 8688/H,
- numer identyfikacyjny UCI.

Centrum egzaminacyjne nadaje wszystkim osobom zdającym egzaminy na poziomie GCSE numer UCI (ang. *Unique Candidate Identifier*), czyli indywidualny numer identyfikacyjny. Numer UCI pomaga komisjom egzaminacyjnym oraz instytucjom edukacyjnym dokładnie identyfikować osoby zdające egzaminy na ich drodze egzaminacyjnej. Numer UCI zapewnia, że wyniki, prace zaliczeniowe oraz historia zdobytych ocen są prawidłowo przypisane do odpowiednich osób i pomagają utrzymać integralność oraz bezpieczeństwo procesu egzaminacyjnego. Każda osoba zdająca otrzymuje indywidualny numer UCI w momencie rejestracji na egzaminy poprzez swoją szkołę lub instytucję edukacyjną.

Jeśli dziecko zdaje egzamin w centrum, które jest jednocześnie jego szkołą, to właśnie ta szkoła nadaje numer UCI. W przypadku, gdy dziecko zapisuje się na egzamin poza swoją wiodącą szkołą, należy przekazać nadany numer UCI nowemu centrum lub poprosić o nadanie nowego numeru. Ważne jest, aby poinformować placówki edukacyjne o statusie numeru UCI, aby uniknąć sytuacji nadania dwóch numerów, co mogłoby utrudnić gromadzenie wyników dziecka w odpowiednim miejscu.

5. Struktura egzaminacyjna

Kwalifikacja jaką jest GCSE z języka polskiego składa się z czterech komponentów/arkuszy egzaminacyjnych: trzech pisemnych i jednego ustnego, które odbywają się na przestrzeni trzech dni (zob. 2.11):

- Arkusz egzaminacyjny nr 1 – słuchanie ze zrozumieniem,
- Arkusz egzaminacyjny nr 2 – mówienie,
- Arkusz egzaminacyjny nr 3 – czytanie ze zrozumieniem / rozumienie tekstów pisanych,
- Arkusz egzaminacyjny nr 4 – pisanie.

Wartość każdego arkusza egzaminacyjnego wynosi 25% całości egzaminu. Wyniki czterech arkuszy egzaminacyjnych sumują się.

5.1. Struktura egzaminów – poziom podstawowy – GCSE Polish 8688/F

5.1.1. Słuchanie – 8688/LF

Arkusz egzaminacyjny numer 1 (ang. *Paper 1: Listening*) na poziomie podstawowym testuje zrozumienie i ustosunkowywanie się do różnych rodzajów języka mówionego. Egzamin trwa 35 minut (w tym czasie osoby zdające mają pięć minut na przeczytanie arkusza egzaminacyjnego, zanim zostanie odtworzone nagranie). W tej części egzaminu do zdobycia jest 40 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE. Arkusz egzaminacyjny ze słuchania na poziomie podstawowym składa się z dwóch sekcji: A oraz B:

- Sekcja A zawiera pytania w języku angielskim i wymaga odpowiedzi po angielsku lub niewerbalnych¹⁷.
- Sekcja B zawiera pytania w języku polskim i wymaga odpowiedzi po polsku lub niewerbalnych.

---

¹⁷ AQA klasyfikuje odpowiedź jako niewerbalną, gdy jest ona wyrażona za pomocą litery lub liczby.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny ze słuchania znajduje się [tutaj](#).

Nagranie do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

5.1.2. Mówienie – 8688/SF

Arkusz egzaminacyjny nr 2 (ang. *Paper 2: Speaking*) na poziomie podstawowym testuje komunikację i skuteczne interakcje w mowie w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Egzamin składa się z dwóch głównych części – dwunastominutowego czasu przygotowania oraz nagrywanego egzaminu ustnego, na który składają się trzy elementy – rozmowa sterowana, czyli odgrywanie scenki (do dwóch minut), opis obrazka (do dwóch minut) oraz rozmowa ogólna na temat dwóch z trzech kręgów tematycznych (zob. 4.1.1), trwająca od trzech do pięciu minut. Jeden krąg tematyczny do rozmowy ogólnej jest wybierany przez osobę zdającą. Nagrywana część egzaminu trwa zazwyczaj między 7 a 9 minut. Do zdobycia w tej części egzaminu jest 60 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE.

	Tłumaczenie	Poziom podstawowy	
Czas na przygotowanie	<i>preparation time</i>	12 minut	
Rozmowa sterowana	<i>roleplay</i>	2 minuty	15 pkt
Opis obrazka	<i>photo card</i>	2 minuty	15 pkt
Rozmowa ogólna	<i>general conversation</i>	3–5 minut	30 pkt
Czas trwania egzaminu:		7–9 minut + czas na przygotowanie	RAZEM 60 pkt

Tabela 2. Format egzaminu ustnego z języka polskiego na poziomie GCSE – Foundation Tier.

Przykładowe arkusze egzaminacyjne z mówienia znajdują się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego z mówienia znajduje się [tutaj](#).

5.1.3. Czytanie – 8688/RF

Arkusze egzaminacyjny numer 3 (ang. *Paper 3: Reading*) na poziomie podstawowym testuje zrozumienie i ustosunkowywanie się do różnych rodzajów języka pisanego. Egzamin trwa 45 minut. Do zdobycia w tej części egzaminu jest 60 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE. Arkusz egzaminacyjny składa się z trzech sekcji: A, B oraz C:

- Sekcja A zawiera pytania w języku angielskim i wymaga odpowiedzi po angielsku lub niewerbalnych¹⁸.
- Sekcja B zawiera pytania w języku polskim i wymaga odpowiedzi po polsku lub niewerbalnych.
- Sekcja C zawiera tłumaczenie z języka polskiego na język angielski na minimum 35 wyrazów.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny z czytania znajduje się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

5.1.4. Pisanie – 8688/WF

Arkusze egzaminacyjny numer 4 (ang. *Paper 4: Writing*) na poziomie podstawowym testuje komunikację i skuteczne interakcje na piśmie w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Egzamin trwa godzinę. Do zdobycia w tej części egzaminu jest 50 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE.

Arkusze egzaminacyjny na poziomie podstawowym składa się z czterech zadań:

- Pierwsze zadanie polega na opisaniu w czterech zdaniach przedstawionego obrazka/zdjęcia. Materiał wizualny zaprezentowany jest w bieli i czerni. To zadanie pozwala na zdobycie ośmiu punktów za komunikację, po dwa punkty za

---

¹⁸ AQA klasyfikuje odpowiedź jako niewerbalną, gdy jest ona wyrażona za pomocą litery lub liczby.

zdanie, jeśli odpowiedni przekaz jest jasno wyrażony po polsku (np. *Rodzina je posiłek.*).

- Drugie zadanie wymaga napisania krótkiej formy wypowiedzi (blog, list itd.) na około 40 wyrazów, uwzględniając podany temat. Zdający powinni odnieść się w swojej wypowiedzi do czterech podpunktów zawartych w poleceniu.
- Trzecie zadanie polega na przetłumaczeniu pięciu zdań (minimum 35 wyrazów) z języka angielskiego na język polski. Sprawdzana jest umiejętność przekazywania informacji w języku polskim z uwzględnieniem odpowiednich struktur gramatycznych i leksykalnych. Za przekazanie głównych informacji można uzyskać 5 punktów. Kolejne 5 punktów można uzyskać za poprawność gramatyczną i leksykalną.
- Ostatnie zadanie to pisanie sterowane, którego efektem ma być wypracowanie na około 90 wyrazów – osoby zdające wybierają jeden temat spośród dwóch opcji.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny z pisania znajduje się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

5.2. Struktura egzaminów – poziom rozszerzony – GCSE Polish 8688/H

Przykładowe egzaminy na poziomie rozszerzonym razem z komentarzami komisji egzaminującej oraz kluczami odpowiedzi znajdują się [tutaj](#).

5.2.1. Słuchanie – 8688/LH

Arkusze egzaminacyjne numer 1 (ang. *Paper 1: Listening*) testuje zrozumienie i ustosunkowywanie się do różnych rodzajów języka mówionego. Egzamin trwa 45 minut (w tym czasie osoby zdające mają pięć minut na przeczytanie arkusza egzaminacyjnego zanim zostanie odtworzone nagranie). Do zdobycia w tej części egzaminu jest 50 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE. Arkusz egzaminacyjny składa się z dwóch sekcji: A oraz B:

- Sekcja A zawiera pytania w języku angielskim i wymaga odpowiedzi po angielsku lub niewerbalnych¹⁹.
- Sekcja B zawiera pytania w języku polskim i wymaga odpowiedzi po polsku lub niewerbalnych.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny ze słuchania znajduje się [tutaj](#).

Nagranie do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

5.2.2. Mówienie – 8688/SH

Arkusze egzaminacyjne nr 2 (ang. *Paper 2: Speaking*) testuje komunikację i skuteczne interakcje w mowie w różnych sytuacjach komunikacyjnych.

Egzamin składa się z dwóch głównych części – dwunastominutowego czasu przygotowania oraz nagrywanego egzaminu ustnego składającego się z trzech elementów – rozmowy sterowanej, czyli odgrywania scenki (do dwóch minut), opisu

---

¹⁹ AQA klasyfikuje odpowiedź jako niewerbalną, gdy jest ona wyrażona za pomocą litery lub liczby.

obrazka (do trzech minut) oraz rozmowy ogólnej na dwa z trzech kręgów tematycznych (zob. 4.1.1), trwającej od pięciu do siedmiu minut. Jeden krąg tematyczny do rozmowy ogólnej jest wybierany przez osobę zdającą. Nagrywana część egzaminu trwa zazwyczaj między 10 a 12 minut. Do zdobycia w tej części egzaminu jest 60 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE.

	Tłumaczenie	Poziom rozszerzony	
Czas na przygotowanie	<i>preparation time</i>	12 minut	
Rozmowa sterowana	<i>roleplay</i>	2 minuty	15 pkt
Opis obrazka	<i>photo card</i>	3 minuty	15 pkt
Rozmowa ogólna	<i>general conversation</i>	5 -7 minut	30 pkt
Czas trwania egzaminu:		10 -12 minut + czas na przygotowanie	RAZEM 60 pkt

Tabela 3. Format egzaminu ustnego na poziomie GCSE z języka polskiego - Higher Tier.

Przykładowe arkusze egzaminacyjne z mówienia znajdują się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego z mówienia znajduje się [tutaj](#).

5.2.3. Czytanie – 8688/RH

Arkusze egzaminacyjne numer 3 (ang. *Paper 3: Reading*) na poziomie rozszerzonym testuje zrozumienie i ustosunkowywanie się do różnych rodzajów języka pisanego. Egzamin trwa godzinę. Do zdobycia w tej części egzaminu jest 60 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE. Arkusz egzaminacyjny z czytania składa się z trzech sekcji: A, B oraz C:

- Sekcja A zawiera pytania w języku angielskim i wymaga odpowiedzi po angielsku lub niewerbalnych²⁰.
- Sekcja B zawiera pytania w języku polskim i wymaga odpowiedzi po polsku lub niewerbalnych.
- Sekcja C zawiera tłumaczenie z języka polskiego na język angielski na minimum 50 wyrazów.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny z czytania znajduje się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

5.2.4. Pisanie – 8688/WH

Arkusze egzaminacyjne numer 4 (ang. *Paper 4: Writing*) na poziomie rozszerzonym testuje komunikację i skuteczne interakcje na piśmie w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Egzamin trwa godzinę i 15 minut. Do zdobycia w tej części egzaminu jest 60 punktów, co stanowi 25% całego egzaminu GCSE. Egzamin na poziomie rozszerzonym składa się z trzech zadań:

- Zaczyna się pisaniem sterowanym, którego efektem ma być wypracowanie po polsku na około 90 wyrazów – osoby zdające wybierają jeden temat spośród dwóch opcji.

---

²⁰ AQA klasyfikuje odpowiedź jako niewerbalną, gdy jest ona wyrażona za pomocą litery lub liczby.

- Drugim zadaniem jest napisanie dłuższego wypracowania po polsku na około 150 wyrazów – osoby zdające wybierają jeden z dwóch tematów, które dotyczą jednego z podtematów kręgów tematycznych.
- Ostatnie zadanie polega na przetłumaczeniu tekstu na minimum 50 wyrazów z języka angielskiego na język polski. Z zadania tłumaczeniowego otrzymuje się punkty w dwóch kategoriach: przekazanie odpowiednich informacji oraz zastosowanie odpowiedniej wiedzy gramatycznej i leksykalnej.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny z pisaną znajduje się [tutaj](#).

Klucz odpowiedzi do przykładowego arkusza egzaminacyjnego znajduje się [tutaj](#).

5.3. Cele oceniania

Na tym poziomie edukacyjnym testowanie wszystkich języków obcych nowożytnych w Wielkiej Brytanii oparte jest na czterech ogólnych celach oceniania (ang. *assessment objectives, AOs*).

OBJAŚNIENIE CELÓW OCENIANIA / OCZEKIWANYCH UMIEJĘTNOŚCI		
Cele oceniania	Umiejętności	Waga
A01	Słuchanie – rozumienie i reakcja na różne rodzaje języka mówionego	25%
A02	Mówienie – skuteczna komunikacja i interakcja ustna	25%
A03	Czytanie – rozumienie i reakcja na różne rodzaje języka pisanego	25%
A04	Pisanie – komunikowanie się pisemne	25%

Tabela 4. Cele oceniania wyszczególnione w podstawie programowej z języka polskiego na poziomie GCSE 8688²¹.

Komisja egzaminacyjna podczas wprowadzania nowych podstaw programowych zaznaczała, że omawiany egzamin nie wpisuje się w skalę zaawansowania językowego Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego²².

5.3.1. Ocenianie

Wyniki egzaminów prezentowane są na dziewięciostopniowej skali od 1 do 9, gdzie 1 jest oceną najniższą, a 9 najwyższą²³. Wynik może też być wyrażony za pomocą litery U, co oznacza brak klasyfikacji. Osoby zdające na poziomie podstawowym (ang. *foundation tier*) z dziewięciostopniowej skali oceniania mogą otrzymać oceny od 1 do 5. Jeśli osoba zdająca egzamin nie spełnia kryteriów dla uzyskania oceny 1, otrzymuje wtedy wynik U (nieklasyfikowanie).

²¹ Źródło: Kosińska, Maxi, Egzamin(y) z Języka Polskiego Jako Obcego Na Poziomie GCSE w Wielkiej Brytanii, *Języki Obce w Szkole*, 3/2021, 2021, pp. 55–62, DOI:10.47050/jows.2021.3.55-62 [dostęp: 15 maja 2024].

²² Rada Europy (2001) Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. Wydanie online: <https://rm.coe.int/1680459f97> [dostęp: 15 maja 2024].

²³ Wynik egzaminu z języka polskiego na poziomie GCSE jest wyrażony cyfrą niezależnie od jednostki terytorialnej.

Osoby zdające na poziomie rozszerzonym (ang. *higher tier*) z dziewięciostopniowej skali oceniania mogą otrzymać oceny od 4 do 9. Jeśli osoba zdająca egzamin nie spełnia kryteriów dla uzyskania oceny 4, otrzymuje wtedy wynik U (nieklasyfikowanie). W Tabeli 5. znajduje się proponowane uproszczone objaśnienie ocen wyrażonych liczbowo.

PROPONOWANE OBJAŚNIENIE SKALI OCEN NA POZIOMIE GCSE	
SKALA OCEN	THE GRADING SCALE
9 (CELUJĄCY)	9 (OUTSTANDING PERFORMANCE)
8 (BARDZO DOBRY PLUS)	8
7 (BARDZO DOBRY)	7
6 (DOBRY PLUS)	6
5 (DOBRY)	5 (STRONG PASS)
4 (DOSTATECZNY +)	4 (STANDARD PASS)
3, 2 (WYMAGA POPRAWY)	3, 2
1 (NIEDOSTATECZNY)	1 (UNSATISFACTORY)
U (NIEKLASYFIKOWANY)	U (NO AWARD)

Tabela 5. Proponowane uproszczone objaśnienie skali ocen na poziomie GCSE²⁴.

Punktacja za poszczególne arkusze egzaminacyjne rozkłada się następująco:

- Poziom podstawowy: słuchanie = 40 (pkt) × 3/2, mówienie = 60 (pkt), czytanie = 60 (pkt), pisanie = 50 (pkt) × 6/5. Razem do zdobycia jest 240 punktów.
- Poziom rozszerzony: słuchanie = 50 (pkt) × 6/5, mówienie = 60 (pkt), czytanie = 60 (pkt), pisanie = 60 (pkt). Razem do zdobycia jest 240 punktów.

5.3.2. Ile punktów należy uzyskać na najwyższą ocenę?

Warto zauważyć, że progi oceniania mogą się nieco różnić między różnymi seriami egzaminacyjnymi w zależności od czynników, takich jak np. trudność arkuszy egzaminacyjnych. Tabela 6. ilustruje te drobne różnice w progach oceniania, tj. aby na

²⁴ Źródło: Koziańska, Maxi, Egzamin(y) z Języka Polskiego Jako Obcego Na Poziomie GCSE w Wielkiej Brytanii, *Języki Obce w Szkole*, 3/2021, 2021, pp. 55–62, DOI:[10.47050/jows.2021.3.55-62](https://doi.org/10.47050/jows.2021.3.55-62) [dostęp: 15 maja 2024].

poziomie podstawowym otrzymać ocenę 5 w 2019 roku należało zdobyć przynajmniej 179 punktów z 240 możliwych, ale w 2023 roku wystarczyło ich już 155.

SERIA EGZAMINACYJNA	POZIOM PODSTAWOWY (ang. <i>foundation tier</i>)	POZIOM ROZSZERZONY (ang. <i>higher tier</i>)	MAKSYMALNA LICZBA PUNKTÓW DO ZDOBYCIA
2019 ²⁵	179	212	240
2021 ²⁶	125	151	180 ²⁷
2022 ²⁸	152	200	240
2023 ²⁹	155	198	240

Tabela 6. Tabela przedstawia liczbę punktów, którą należało zdobyć na najwyższą ocenę na każdym z poziomów (ocena 5 dla podstawy i ocena 9 dla rozszerzenia) podczas trzech wybranych serii egzaminacyjnych: z 2019, 2022 oraz 2023 roku.

5.3.3. Dotychczasowe wyniki egzaminów GCSE

Osoby podchodzące do egzaminów GCSE z języka polskiego na ogół są bardzo dobrze przygotowane i osiągają wysokie oceny. Dla przykładu, aż 83,1% osób zdających w 2022 r. oraz 2023 r. otrzymało ocenę 7 lub wyższą³⁰.

5.3.4. Gdzie i kiedy można odebrać wyniki egzaminów?

Wyniki egzaminów GCSE można odebrać w dniu ogłoszenia wyników w sierpniu w centrum egzaminacyjnym, w którym zdawano egzamin. Każdego roku wyniki egzaminów GCSE są dostępne w drugiej połowie sierpnia. Data ogłoszenia wyników zamieszczana jest corocznie [tutaj](#).

²⁵ Źródło: https://filestore.aqa.org.uk/over/stat_pdf/AQA-GCSE-GDE-BDY-JUN-2019.PDF [dostęp: 10 maja 2024].

²⁶ Źródło: https://filestore.aqa.org.uk/over/stat_pdf/AQA-GCSE-2-GDE-BDY-NOV-2021.PDF [dostęp: 10 maja 2024].

²⁷ Zmniejszona liczba punktów podyktowana jest brakiem egzaminu ustnego w czasie pandemii.

²⁸ Źródło: https://filestore.aqa.org.uk/over/stat_pdf/AQA-GCSE-GDE-BDY-JUN-2022.PDF [dostęp: 10 maja 2024].

²⁹ Źródło: https://filestore.aqa.org.uk/over/stat_pdf/AQA-GCSE-GDE-BDY-JUN-2023.PDF [dostęp: 10 maja 2024].

³⁰ Źródła: https://filestore.aqa.org.uk/over/stat_pdf/AQA-GCSE-STATS-JUN-2023.PDF oraz https://filestore.aqa.org.uk/over/stat_pdf/AQA-GCSE-STATS-JUN-2022.PDF [dostęp: 10 maja 2024].

6. Korzyści płynące ze zdawania GCSE z języka polskiego

Zdanie egzaminów z języka polskiego niesie ze sobą szereg korzyści, m.in.:

- Rozwijanie umiejętności językowych: uczestnictwo w kursie i zdawanie egzaminu GCSE z języka polskiego umożliwia rozwój umiejętności czytania, pisania, rozumienia ze słuchu oraz mówienia po polsku na poziomie wybiegającym poza domową komunikację dziecka.
- Rozwijanie umiejętności czytania i pisania w obydwóch językach³¹: badania pokazują, że nauka drugiego języka wpływa pozytywnie na wyniki edukacyjne dzieci.
- Rozwijanie bazy umiejętności językowych: pozwala na ugruntowanie podstaw języka polskiego umożliwiające przystąpienie do brytyjskiej matury z języka polskiego na poziomie A-level.
- Zrozumienie swoich korzeni: program GCSE z języka polskiego obejmuje naukę o polskiej kulturze oraz tradycjach, co pozwala osobom zdającym lepiej zrozumieć własne korzenie i kulturę.
- Dodatkowa ocena we wniosku do szkoły średniej: dobrze zdany egzamin z języka polskiego podnosi średnią ocen przy aplikowaniu do szkoły średniej.
- Zwiększanie szans na przyszłe studia i dobrą karierę: zdanie egzaminów GCSE z języka polskiego może być przydatne przy aplikowaniu na studia wyższe, zwłaszcza w dziedzinach związanych z językiem, kulturą lub międzynarodowymi relacjami, ale nie tylko. Umiejętność formalnego posługiwania się każdym dodatkowym językiem, potwierdzona odpowiednimi certyfikatami, jest zawsze dobrze widziana w listach motywacyjnych (ang. *personal statements*) podczas procesu rekrutacyjnego. Jest to także dodatkowy atut w CV podczas poszukiwania pracy.
- Utrzymanie kontaktu z Polską i bliskimi z kraju pochodzenia: umiejętne posługiwanie się językiem polskim pozwoli na utrzymanie i kultywowanie więzi rodzinnych z krewnymi w Polsce.

---

³¹ Źródło: Cummins, Jim, *Rethinking the Education of Multilingual Learners: A Critical Analysis of Theoretical Concepts*, Linguistic Diversity and Language Rights, 19 (Bristol, UK Blue Ridge Summit, PA: Multilingual Matters, 2021).

- Podniesienie pewności siebie: umiejętność swobodnego wyrażania nie tylko otwiera przed człowiekiem nowe perspektywy zawodowe i edukacyjne. Podnosi też pewność siebie oraz umiejętność budowania i rozumienia relacji międzyludzkich.

7. Informacje końcowe

Informacje zawarte w niniejszym *Informatorze* są aktualne w momencie publikacji, ale mogą podlegać dezaktualizacji wraz z dynamicznie zmieniającą się sytuacją egzaminacyjną i powinny być regularnie weryfikowane przez osoby z niego korzystające. Autorka i wydawcy *Informatora* nie ponoszą odpowiedzialności za nieprawidłowe wykorzystanie informacji w nim zawartych.

Wszelkich wyjaśnień dotyczących egzaminów należy poszukiwać w swoim centrum egzaminacyjnym oraz bezpośrednio w AQA na [stronie internetowej](#), pod numerem telefonu: 01423 534 381 lub pod adresem e-mail: mfl@aqg.org.uk.

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Londynie